

KAUKOKIRJOITTIMET JA KIELENTUTKIMUS

Virittäjässä (3/1998 s. 386–397) oli Pirkko Nuolijärven mielenkiintoinen kirjoitus »Media ja kielentutkimus». Seuraavassa pieni kommentti, joka ei vie tutkimusta hiventäkään eteenpäin mutta joka kuitenkin voi valaista asian taustoja.

Nuolijärvi puhuu siitä, »miten sähköpostinkäyttäjien tai irkkaajien kieli on irtautunut kirjoitetun kielimuodon konventioista» (mts. 391), ja antaa myös esimerkin »irkkaajien eli internetjuttelijoiden maailmasta» (mts. 393). Tähän minulla ei ole mitään vastaväitettä. Haluan vain lisätä, ettei ilmiö sinänsä ole uusi, vasta tietokoneiden, saati Internetin, synnyttämä.

Suomen viime sodan loppuajat palvelin viestitys- ja salakielipuseerina Merivoimien esikunnassa Helsingissä. Siellä oli viestikeskus, jossa oli ympärivuorokautinen päivystys. Aina oli paikalla yksi upseeri ynnä muutama lotta, joskus yöllä upseeri yksinkin. Hyvin paljon käytettiin kirjoituskoneen tapaista kaukokirjoitinta (Creed tai Hell), jonka antamat sykäykset kulkivat puhelinjohtoja myöten. Tarpeen vaatiessa viestit vielä olivat salakirjoitusasussa, mutta se ei vaikuta nyt käsiteltävään asiaan. Meidän useimmin tarvitsemamme yhteydet olivat Mikkelissä oleva päämaja (peitenimi Lokki), Kotkassa oleva Laivaston esikunta (Hyle) ja Tukholmassa oleva Suomen suurlähetystö, jonne yhteyttä pidettiin erityyppi-

sellä koneella. Myös alempiin yksikköihin oli yhteyksiä. Merivoimien esikunnan peitenimi oli Ahti.

Nämä kaukokirjoitinyhteydet oli tietenkin tarkoitettu palvelemaan vain sodankäyntiä, ts. vain virallisten viestien välittämiseen. Mutta ihminen on sodassakin ihminen, ja niinpä hiljaisina aikoina syntyi virallisten viestien jälkeen usein kahdenkeskistä juttelua — varsinkin jos toisessa päässä oli nuori upseeri ja toisessa lotta. Eikä silloin tietenkään käytetty setäläläistä kirjakieltä, vaan puhetta muistuttavaa kieltä, kuitenkin kirjainasussa, jotakin samantapaista kuin Nuolijärven »irkkaajien» kielenkäytöstä mainitsema esimerkki (mts. 393). Kaikki tallentui paperinauhaan, ja jos olisin ollut kyllin kaukonäköinen, olisin ottanut tällaiset nauhat talteen. Mutta kun en ollut! Tuskin tällaisia nauhoja on missään tallella. Mainitsen asian vain osoittaakseni, että mainitunlainen kielellinen ilmiö oli olemassa jo yli puoli vuosisataa sitten. Kuinka mielenkiintoista olisikaan verrata silloista kaukokirjoitinjuttelijoiden kieltä nykyiseen internetjuttelijoiden kieleen! ■

OSMO IKOLA
*Verkatehtaankatu 4,
20100 Turku*